

א' כסלו, תשע"ח
19 נובמבר, 2017

לכבוד

ח"כ איתן כבל, יו"ר ועדת הכלכלה

הנדון: רשתות השיווק מנפחות מחירי מוצרי מזון בריא

הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא ואיגוד רופאי בריאות הציבור בישראל מברכים את הוועדה בראשותך על קיום הדיון החשוב על מחירי המזון הבריא לעומת המזון המזיק, אשר מתקיים ביוזמת ח"כ עליזה לביא וח"כ מוסי רז. חובתנו להפוך את הבחירה הבריאה לבחירה הקלה. הציבור, ובמיוחד הציבור המשתייך לשכבות העניות יותר, אינו יכול להרשות לעצמו לקנות מזון בריא ונאלץ לעיתים קרובות לקנות מזון לא בריא עקב שיקולי מחיר. כפי שצוטטת לאחרונה: "לא הגיוני שהלחם הלא בריא יהיה מסובסד והלחם הבריא יותר יקר, צריך להפוך את היוצרות".

מחירי המזון מהווים מרכיב מרכזי ביכולת של האוכלוסייה בישראל לצרוך אותו. ממחקר שערך מכון טאוב בשיתוף עם משרד הבריאות עולה כי העלות החודשית של סל מזון בריא היא כ-844 שקלים למבוגר, וכ-737 שקלים לילד. "שיעור ההוצאה הממוצעת הדרושה למימון סל מזון בריא למשק בית בחמישון התחתון גבוה פי 6.6 מהחמישון העליון (כ-44% לעומת כ-7%, בהתאמה). משקי בית בשלושת חמישונים ההכנסה התחתונים אינם צורכים בפועל את סל המזון הבריא, אם מטעמי העדפה ואם מכיוון שהכנסתם אינה מספקת לרכישת הסל המומלץ. עבור משק בית בחמישון התחתון, אשר הכנסתו הכוללת היא 3,807 שקלים נטו, עלות הסל המומלץ היא 3,295 שקלים, אולם הצריכה בפועל של משפחה בחמישון זה היא 1,462 שקלים. לפיכך, סביר שלמשפחות ברמת ההכנסה הנמוכה ביותר יהיה קושי לממן את הסל המומלץ. זו אולי הסיבה לכך שבפועל הם רוכשים מזון זול יותר ובריא פחות, או לחלופין כמויות מופחתות של המזונות הנכללים בסל הבריא"¹.

מזון מזיק גורם לפגיעה קשה בבריאות הציבור בישראל, המתבטאת בתמותה ותחלואה של ישראלים רבים. יתר על כן, מזון מזיק הוא נגיש, זמין וזול ופוגע במיוחד באוכלוסיות העניות. נתוני התחלואה והתמותה ותג המחיר של המזון המזיק, על מכלול השלכותיהם בהווה ובעתיד, הוצגו ונדונו בוועדת האסדרה לתזונה בריאה של משרד הבריאות.² לאחרונה הוציא משרד הבריאות

¹ סל מזון בריא בישראל. ג'נטה אזרייבה, בן אוריין, רבקה גולדשמיט, אבידור גינסברג, רן מילמן ודב צ'רניחובסקי. דוח מצב המדינה: חברה, כלכלה ומדיניות 2016 מכון טאוב
² https://www.health.gov.il/publicationsfiles/healthydietcommittee_recommendation.pdf

מסמך שבו הוא מכמת את המשמעות של הפחתת צריכת מזונות מזיקים על התמותה ועלויותיה הכלכליות: "על-פי התרחיש הצפוי של הפחתה לינארית בשיעור 30% בצריכת הרכיבים המזיקים, על פני עשור, יישום הרפורמה הזאת צפוי למנוע מעל 22,000 מקרי תמותה, ולהביא לחסכון מצטבר של כ-6 מיליארד שקל בהוצאות מערכת הבריאות. כלומר – פחות 220 מקרי מוות בשנה וכ-600 מיליון שקל חסכון בשנה, בממוצע". חובת המדינה להבטיח נגישות סל מזון בריא בסיסי כחלק מהזכות למזון אך לא פחות מכך מהכרח לעצור את מגיפות המחלות התזונתיות, בהן השמנה וסוכרת מסוג 2. תגי המחיר העצומים שלהם הוצגו במסמך משותף לארגוני תזונה ובטחון תזונתי אשר היווה את הבסיס לפעילות להנגשת סל מזון בריא בסיסי על ידי משרד הבריאות וגופים מחקריים ואזרחיים.³ בדיקה של העיתון דה-מרקר מצאה כי המחירים ברשתות השיווק מופקעים. במרבית הפריטים שנבדקו, היצרנים מוכרים לרשתות מוצר פחות מזיק במחיר זהה למחירו של המוצר הרגיל, אך הרשתות מוכרות אותו במחיר גבוה יותר. עובדה זו חשובה ומלמדת על חיוניות הובלת מדיניות כוללת בתחום מחירי המזון והשפעתו על צריכת המזונות הבריאים או לחילופין המזיקים ובריאות הציבור. יש לציין כי גם מחירי הירקות והפירות אשר מהווים את בסיס התזונה הבריאה והיו זמינים במחירים נגישים לכול, התייקרו בעשרות אחוזים בעשור האחרון. המחקר במכון טאוב מצא כי עקב המחיר האוכלוסייה בעשירונים הנמוכים מוותרים לעיתים קרובות על ירקות ופירות.

על פי דו"ח של מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנושא "מיסוי מזון ומשקאות בעלי פוטנציאל להזיק לבריאות" שהוזמן על ידי חבר הכנסת איתן כבל, מיסוי מזון מזיק וסבסוד מזון בריא הם צעדים מקובלים בעולם ומומלצים על ידי ארגון הבריאות העולמי, וצריכים להיות חלק מתכנית כוללת.⁴ אכן, שינוי מגמת העלייה בהשמנה ומחלות כרוניות הקשורות במזון מזיק חייב לבוא בגישה כוללת, תוך שינוי מדיניות ויצירת סביבה העוזרת בבחירה הבריאה, והיא חייבת להיות מלווה בצעדים נוספים, ובהם מיסוי מזון מזיק תוך שימוש בכספי המס לקידום בריאות, הוזלת סל מזון בריא והנגשתו גם לאוכלוסיות עניות ואיסור פרסום ושיווק מזון מזיק.

אנו קוראים למשרד הבריאות ולוועדה בראשותך לקדם צעדים אלו בהקדם, ולא להירתע מהניסיונות לטרפדם על ידי תעשיית המזון. אנו פונים אליך לקיים בוועדה שבראשותך סדרת דיונים בנושא מחירי המזון בישראל כמרכיב מרכזי בבריאות הציבור במטרה לקדם מדיניות של הנגשת מכלול סל המזון הבריא הבסיסי במחיר שווה לכל נפש, במקביל לקידום מדיניות איסור פרסום ושיווק מזון מזיק. כגופים מקצועיים ואזרחיים העוסקים בבריאות הציבור ובתזונה נשמח לסייע בקידום הדיונים והמדיניות בתחום.

בברכת בריאות,

איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, ההסתדרות הרפואית בישראל

הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא

³ <http://fsi.org.il/wp-content/uploads/2014/01/לקידום-ביטחון-תזונתי-בישראל-יולי-2013>

⁴ <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m03880.pdf>

העתק :

חברי וחברות הכנסת החברים בוועדה

ח"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבריאות

מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות

פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות

אינג' אלי גורדון, מנהל שירות המזון הארצי, משרד הבריאות

פרופ' רונית אנדוולט, מנהלת המחלקה לתזונה, משרד הבריאות

פרופ' ליאוניד אידלמן, יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל

עו"ד לאה ופנר, מזכ"ל ההסתדרות הרפואית בישראל

עו"ד מלכה בורו, מנהלת האגף למשפט ומדיניות ציבורית, ההסתדרות הרפואית בישראל

עו"ד אלעד גודינגר, ראש תחום מדיניות ציבורית, ההסתדרות הרפואית בישראל

חברי ועד איגוד רופאי בריאות הציבור		
פרופ' ליטל קינן בוקר	nadavd@bgu.ac.il	יו"ר : פרופ' נדב דוידוביץ' -
פרופ' נטליה בילנקו	racheld@gertner.health.gov.il	גזברית : פרופ' רחלי דנקנר -
ד"ר ערן קופל	hagai.levine@gmail.com	מזכיר : ד"ר חגי לוי -

הפורום הישראלי לתזונה בת קיימא	
alonshepon@gmail.com	יו"ר : אלון שפון -
ulanovskyh@gmail.com	מנכ"לית : ד"ר חגית אולנובסקי -
doritar@gmail.com	יו"ר ועדת היגוי : ד"ר דורית אדלר -